

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το θέμα του Κειμένου 1 και η θέση, την οποία υιοθετεί η αρθρογράφος, προκύπτουν από ολόκληρο το κείμενο, ειδικότερα όμως από τις παραγράφους 1, 4 και 5. Συγκεκριμένα,

- το κείμενο αναφέρεται σε όσα δραματικά ή τραγικά γεγονότα προβάλλονται από τα ΜΜΕ και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης·
- παρουσιάζει τη θέση ότι τα προβαλλόμενα ενισχύονται ως προς τη δραματικότητα ή την τραγικότητά τους από τον τρόπο παρουσίασης, δηλαδή από τα λόγια, τις εικόνες, τη σκηνοθεσία κ.λπ., με την οποία συνοδεύονται.

Αυτό, σύμφωνα με την αρθρογράφο, ανταποκρίνεται στην τάση του σύγχρονου ανθρώπου

- να καταναλώνει όλο και περισσότερο δράμα·
- να αξιολογεί τα ερεθίσματα με ακραίο τρόπο, όπως στον κινηματογράφο ή την τηλεόραση·
- να απο-ευαισθητοποιείται σταδιακά, καθώς επιμένει περισσότερο στον τρόπο παρουσίασης παρά στο γεγονός καθαυτό.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Παραδείγματα χρήσης ερωτημάτων στο Κείμενο 1 (για την πλήρη απάντηση απαραίτητα μόνο 2):

- Τι είναι ένα δυστύχημα χωρίς μία πινελιά τραγικής ειρωνείας;
- Τι είναι ένα έγκλημα χωρίς ανατριχιαστική περιγραφή;
- Τι είναι μία επιχείρηση διάσωσης, χωρίς λίγα πλάνα βγαλμένα από χολιγουντιανή παραγωγή;
- Τι να την κάνεις μία συνεδρίαση χωρίς γκροτέσκο νούμερο;
- Τι θα ήταν αν δεν τη βαφτίζαμε Σωτήρη;

- Τι θα ήταν χωρίς το τραγούδι της εθελόντριας;
- Πώς θα έβγαινε η εικόνα, που θα γινόταν viral, γεννώντας συζήτηση και συγκίνηση;
- Ποιος ασχολείται αλήθεια με το πρόβλημα;

Τα ερωτήματα στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 περιλαμβάνουν αφενός διάφορα παραδείγματα δραματικών ή τραγικών γεγονότων της επικαιρότητας και αφετέρου τον εντονότερο του φυσιολογικού τρόπο παρουσίασής τους, προς τέρψη του αδηφάγου κοινού που έχει όρεξη για δράμα. Ομοίως, στην 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 τα ερωτήματα αναφέρονται σε γεγονότα της πιο πρόσφατης επικαιρότητας και στον επίσης ακραίο τρόπο παρουσίασής τους από τα ΜΜΕ. Και στις δύο περιπτώσεις η αρθρογράφος, μέσω των ερωτημάτων, θέτει το θέμα – την πρώτη φορά πιο γενικά, τη δεύτερη ειδικότερα – το οποίο αιτιολογεί και αναλύει στο τμήμα του κειμένου που ακολουθεί. Ο τρόπος αυτός παρουσίασης του θέματος προσελκύει, προφανώς, το ενδιαφέρον και την προσοχή του αναγνώστη.

Περιπτώσεις διαζευκτικής σύνταξης στο Κείμενο 1 (για την πλήρη απάντηση απαραίτητες μόνο 2):

- Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης influencers ωρύονται ή κλαίνε ή ζητούν συγγνώμη ή ζητούν τα ρέστα. (πολλαπλή διάζευξη)
- Όσα μας περιβάλλουν βαφτίζονται είτε εκπληκτικά είτε τραγικά.
- ... όλοι συνηθίζουμε να αδιαφορούμε ή και να αποστρεφόμεστε το γκρι της πραγματικής ζωής.

Η διαζευκτική σύνταξη στο Κείμενο 1 ενισχύει την αλληλουχία των νοημάτων, εφόσον αποτελεί μία επιλογή της αρθρογράφου, για να δείξει το τεχνητά δραματοποιημένο πλαίσιο, μέσα από το οποίο προβάλλεται η επικαιρότητα στα ΜΜΕ ή στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Όπως η διαζευκτική σύνταξη δεν αφήνει περιθώρια νοηματοδότησης πέραν των συγκεκριμένων επιλογών, έτσι και ο υπερβολικός τρόπος παρουσίασης της επικαιρότητας, ισχυρίζεται η αρθρογράφος, δεν αφήνει περιθώριο στον άνθρωπο να σκεφτεί νηφάλια - μόνο να εντυπωσιαστεί του επιτρέπει.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η μετατροπή της χρήσης της γλώσσας από συνυποδηλωτική σε δηλωτική έχει ως ακολούθως:

- α) έναν πηχυαίο τίτλο → έναν πολύ μεγάλο τίτλο·
- β) σαν να βγήκε στη γύρα περίπου σαν πραγματευτής μιζέριας → σαν να τριγουρίζει παντού προβάλλοντας τη δυστυχία (ή την κακοτυχία) του·
- γ) χορταίνει την πείνα μας για δράμα → ικανοποιεί την τάση μας να παρακολουθούμε γεγονότα ή καταστάσεις δραματικές·
- δ) τα ριάλιτι κάνουν την τρίχα τριχιά και μας τη σερβίζουν → τα ριάλιτι μεγεθύνουν την πραγματικότητα και μας την παρουσιάζουν με αυτόν τον τρόπο (υπερβολικά)·
- ε) Όσοι αντιλαμβάνονται το κοινό ως αδηφάγα μηχανή κατανάλωσης δράματος, φροντίζουν να ταΐζουν το θηρίο είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο → Όσοι έχουν την εντύπωση ότι το κοινό θέλει να παρακολουθεί όλο και περισσότερο δράμα, φροντίζουν να ικανοποιούν την τάση του αυτή συνεχώς·
- στ) στις οθόνες όλα είναι ασπρόμαυρα και όλοι συνηθίζουμε να αδιαφορούμε ή και να αποστρεφόμεστε το γκρι της πραγματικής ζωής → Στις οθόνες όλα είναι ακραία/υπερβολικά (ακραία θετικά ή ακραία αρνητικά) και έτσι συνηθίζουμε να μην αρεσκομάσσουμε στις ενδιάμεσες επιλογές που παρέχει η πραγματική ζωή.

Η αλλαγή που παρατηρείται στο ύφος, μετά τη μετατροπή, είναι σημαντική: το κείμενο γίνεται σαφέστερο, τα νοήματα μεταδίδονται ακριβέστερα, χάνεται όμως η ζωντάνια, ο βιωματικός χαρακτήρας και η παραστατικότητα. Η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας – αρκετά εκτεταμένη στο συγκεκριμένο κείμενο – εντυπώνεται στη μνήμη του αναγνώστη, εφόσον αποδίδει το αφηρημένο και το περίπλοκο με όρους του εικονιστικού και του συγκεκριμένου. Όταν λείπει αυτή, τότε ο αναγνώστης απλώς κατανοεί παθητικά τα νοήματα – δεν ταυτίζεται με αυτά, δεν τα βιώνει ως μέρος της δικής του ζωής.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο ίδιος ο ήρωας του Κειμένου 2 τονίζει την αρνητική επιρροή που ασκεί πάνω του ο συναγωνιστής του με την παραστατική παρομοίωση «σε νιώθω σα χολή να μου πικραίνει το αίμα». Στον μεταξύ τους διάλογο αποκαλύπτει και τον τρόπο για να απαλλαγεί από τα αρνητικά του συναισθήματα: είναι η συγγραφή και η μετατροπή της αρνητικής προσωπικότητας του συναγωνιστή του σε λογοτεχνικό ήρωα. Ο ίδιος τονίζει ότι οι περιστάσεις τους έφεραν κοντά (προσοχή στην πρωτότυπη προσωποποίηση: «Ο αγώνας μας πέρασε τις χειροπέδες, και πώς να ξεκολλήσουμε;»), στην παραστατική αλληγορία «Μα πάνω στο ίδιο καράβι ταξιδεύαμε κι έπρεπε ν' αγωνιστούμε μαζί για να το γλυτώσουμε από

τη φουρτούνα που το χτυπούσε λυσσασμένα...» και στη μεταφορά «Αυτός ήταν η μοίρα μου»), όχι οι επιλογές του («Σ' όλη μου τη ζωή λαχτάρησα ... κι αριστοκράτη»), και πως και στο παρελθόν είχε κάνει απόπειρες – μάταιες – να απαλλαγεί από την αρνητική επιρροή του «άλλου» («Η τρελή απόφαση ... μακριά του»).

Τώρα, ωστόσο, δείχνει ότι έχει εσωτερικεύσει την αρνητική επίδραση του συναγωνιστή του και ότι έχει βρει, επιτέλους, τον τρόπο να την υπερβεί: δηλώνει ότι, μετά από χρόνια, θα γράψει ένα βιβλίο, στο οποίο θα τον περιλάβει ως ήρωα – με τα λίγα θετικά και τα πολλά αρνητικά του – κι έτσι θα μπορέσει ν' απελευθερωθεί («Σκέφτομαι πως ... να λευτερωθώ»). Ο άλλος τονίζει, σαρκαστικά, ότι όλα θα περάσουν, όλα θα ξεχαστούν και μια τέτοια κίνηση θα είναι ένδειξη κακίας χωρίς όφελος («Χε χε ... δίχως όφελος»). Ο ήρωας, όμως, απαντά ότι ο μόνος τρόπος να λυτρωθεί («Για να μπορέσω να σε σκέφτομαι ήρεμα») είναι η επίμονη και ειλικρινής πνευματική επεξεργασία των αρνητικών ερεθισμάτων (προσοχή στις μεταφορές: «πρέπει να καθαριστώ», «ο ίδιος μου ο κόπος θα με καθαρίσει» και στην παρομοίωση: «Να σε χορέψω από πάνω μου σα δερβίσης»). Μόνον έτσι, ισχυρίζεται ο ήρωας, ο κακός συναγωνιστής θα πάψει να τον επηρεάζει («Θα γίνεις κάτι ... έξω από εμένα») και θα μεταβληθεί σε ένα απλό (και άβουλο) χτύπημα της μοίρας, όπως λ.χ. μια κακή λαβωματιά ή ο θάνατος, σύμφωνα με την αναλογία του τέλους του αποσπάσματος.

Από το σημείο αυτό και εξής, οι μαθητές / οι μαθήτριες μπορούν να απαντήσουν αν ο ήρωας θα επιτύχει ή όχι στην προσπάθειά του, ανάλογα με τον παραστατικό κύκλο και τα βιώματά τους.